

MAĎARSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra má v podsystéme národnostného školského vzdelávania Slovenskej republiky centrálné postavenie. Tento vyučovací predmet má nezastupiteľnú funkciu pri rozvíjaní rozumovej a citovej výchovy, pri upevňovaní medziludských vzťahov, prispieva k riešeniu istých spoločenských problémov. Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra umožňuje nadobudnúť také jazykové zručnosti, ktoré sú nevyhnutné pre efektívnu komunikáciu a získavanie poznatkov v iných vzdelávacích oblastiach.

Predmet maďarský jazyk a literatúra ako súčasť vzdelávacej oblasti *jazyk a komunikácia* je jedným z kľúčových všeobecnovzdelávacích predmetov, ktorého obsahovú časť tvoria dve rovnocenné a vzájomne sa dopĺňajúce zložky - jazyk a literatúra. V obsahu ale aj v cieľoch vyučovací predmet nadväzuje hlavne na vzdelávacie oblasti Človek a spoločnosť, Umenie a kultúra.

CIELE PREDMETU

Žiak

- nadobúda a rozvíja pozitívny vzťah k materinskému jazyku a pochopí jeho potenciálne zdroje pre svoje osobné a kultúrne bohatstvo,
- si uvedomuje kultúrnu a jazykovú pestrosť v rámci Európy a sveta a v rámci jednotlivých sociálnych prostredí,
- dospieva k chápaniu odlišností v multikultúrnom prostredí, k tolerancii prostredníctvom významu jazyka pre národnú kultúru,
- si upevňuje komunikačné spôsobilosti – písať, počúvať, hovoriť,
- si zdokonaľuje čitateľskú gramotnosť, a to tak ako pri vecnom, tak aj umeleckom texte.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiaci dosiahnu uvedený výkon po absolvovaní daného učebného odboru.

Výkonový štandard	Tematický celok	Obsahový štandard – pojmy (Odporúčame zaviesť v 1. ročníku.)
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia sformulovať vlastnými slovami funkciu materinského jazyka z pohľadu rozvoja osobnosti a života jednotlivca, • vedia vlastnými slovami sformulovať potrebu znalosti štátneho jazyka a cudzích jazykov. 	<p>Jazyk a reč</p>	<ul style="list-style-type: none"> • jazyk a reč • materinský jazyk • národný jazyk • štátny jazyk • úradný jazyk • jazyky národnostných menšín • cudzie jazyky
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných jazykovedných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • dodržiavajú v komunikačných situáciách zásady spoločenskej komunikácie a vedia spoločensky 	<p>Komunikácia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • informácia a komunikácia • komunikačná situácia • nadviazanie kontaktu • diskusia • dialóg • gestikulácia, mimika, reč tela

<p>vhodne vyjadriť aj svoje stanovisko k obsahu komunikácie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia zoštylizovať myšlienky a informácie s určitým cieľom pre dané publikum a v súlade s komunikačnou situáciou, • vedia pri ústnom prejave primerane využívať mimojazykové prostriedky. 		
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia posúdiť text z formálneho a obsahového hľadiska, • vedia rozlíšiť vecný a umelecký text, • vedia sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného textu, • vedia tvoriť rôzne druhy textov vymenovaných v obsahovom štandarde v ústnej a písomnej podobe, • vedia používať textový editor. 	<p>Text</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vecný a umelecký text • list - jeho druhy a formy • životopis – jeho druhy • žiadosť • pozvánka • potvrdenie • splnomocnenie • zápisnica • predtlač: prihláška, objednávka, dotazník • textový editor

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel, • vedia sami alebo v spolupráci so spolužiakmi analyzovať text úryvku a predostrieť v triede jeho pochopenie. 	<p>Staroveká literatúra</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Biblia • starogrécka epika • starogrécka lyrika
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel, 	<p>Maďarská literatúra v stredoveku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vznik stredovekej maďarskej literatúry • kroniky • povesti • legendy • prvé písomné pamiatky maďarskej stredovekej literatúry - Pohrebná reč, Žalospev: Ómagyar Mária-siralom

<ul style="list-style-type: none">• vedia sami alebo v spolupráci so spolužiakmi analyzovať text úryvku a predostrieť v triede jeho pochopenie.		
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none">• vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru,• vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry,• vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel,• vedia sami alebo v spolupráci so spolužiakmi analyzovať text úryvku a predostrieť v triede jeho pochopenie.	<p>Renesancia</p>	<ul style="list-style-type: none">• humanizmus, reformácia• poviedka• lyrika• vybraný autor zo svetovej literatúry a jeho dielo (Boccaccio – vybraná poviedka)• B. Balassi: Egy katonaének

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none">• vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru,• vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry,• vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel,• vedia sami alebo v spolupráci so spolužiakmi analyzovať text úryvku a predstrieť v triede jeho pochopenie.	<p>Maďarská baroková literatúra</p>	<ul style="list-style-type: none">• barokový epos• M. Zrínyi: Szigeti veszedelem
---	--	---

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel, • vedia sami alebo v spolupráci so spolužiakmi analyzovať text úryvku a predstrieť v triede jeho pochopenie. 	<p>Osvietenstvo a klasicizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cestopisný román • obnova maďarského jazyka (F. Kazinczy) • J. Batsányi: A franciaországai változásokra • M. Csokonai Vitéz – ukážky z jeho diela
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia vymenovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia po primeranej príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať pasáž z textu divadelnej hry, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, 	<p>Vývin maďarskej dramatickej tvorby</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dráma • hlavné postavy • štruktúra drámy • J. Katona: Bánk bán

<ul style="list-style-type: none"> • vedia sami alebo v spolupráci so spolužiakmi analyzovať prečítaný úryvok, zaradiť ho do príbehu hry, s ktorým žiakov oboznámil učiteľ a vyjadriť kľúčové myšlienky. 		
---	--	--

Výkonový štandard	Tematický celok	Obsahový štandard – pojmy (Odporúčame zaviesť v 2. ročníku.)
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia charakterizovať rozdiel medzi aktívnou a pasívnou slovnou zásobou, • vedia v jednotlivých príkladoch určiť spôsob tvorenia slov, • dodržiavajú jazykové a komunikačné normy pri rôznych prejavoch. 	<p>Slovná zásoba</p>	<ul style="list-style-type: none"> • slovná zásoba jazyka • individuálna slovná zásoba • spisovný jazyk (štandardná podoba jazyka) a nárečia • aktívna a pasívna slovná zásoba • rozširovanie slovnej zásoby • spôsoby tvorenia slov: odvodzovanie a skladanie • jazykové normy

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedieť reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedieť určiť v danej vete slovné druhy a ich gramatické kategórie, • vedieť aplikovať v ústnom aj písomnom prejave nadobudnuté vedomosti z morfológie a pravopisu. 	<p>Slovné druhy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • slovesné gramatické kategórie • menné gramatické kategórie • pravopis slovných druhov
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedieť reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedieť vysvetliť vzťah medzi významami a formami – zvukovými stránkami slov, • vedieť rozlíšiť jednovýznamové slová od viacvýznamových, vedieť uviesť príklady, • vedieť vysvetliť rozdiel medzi homonymami a viacvýznamovými slovami a adekvátne ich použiť v texte, 	<p>Sémantika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tvarová a významová zložka lexikálnych jednotiek • jednovýznamové slová • viacvýznamové slová • homonymá • synonymá • antonymá

<ul style="list-style-type: none"> • vedia využívať synonymá a antonymá na obohatenie vlastného prejavu. 		
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku, • dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi. 	<p>Romantizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • román • anglická, francúzska romantická literatúra – ukážky • maďarská romantická literatúra • M. Jókai: Az arany ember • S. Petőfi – výber z jeho diela

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none">• vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru,• vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry,• vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel,• dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku,• dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku,• vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.	<p>Realizmus</p>	<ul style="list-style-type: none">• realistický román• balada• J. Arany - výber z jeho diela• K. Mikszáth - výber z jeho diela• I. Madách: Az ember tragédiája
---	-------------------------	--

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none">• vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru,• vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry,• vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel,• dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku.	<p>Svetová literatúra na konci 19. a na začiatku 20. storočia</p>	<ul style="list-style-type: none">• lyrika (dekadencia a symbolizmus)• Baudelaire: Albatros• Verlaine - výber z jeho diela
---	--	--

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none">• vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru,• poznajú podmienky vzniku moderného umenia na začiatku 20. storočia,• vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry,• vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel,• dokážu predstrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku,• dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku,• vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.	<p>Maďarská literatúra na začiatku 20. storočia</p>	<ul style="list-style-type: none">• časopis Nyugat, generácia okolo časopisu Nyugat• symbolizmus• výber z diel prvej generácie autorov časopisu Nyugat
--	--	--

Výkonový štandard	Tematický celok	Obsahový štandard – pojmy (Odporúčame zaviesť v 3. ročníku.)
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia rozlíšiť jednočlenné a dvojčlenné vety, • vedia rozlíšiť úplné a neúplné vety, dokážu uviesť príklady na ne, • dokážu vytvoriť súvetia, • vedia rozlíšiť vety podľa obsahu a logického úsudku vyjadreného v nich. 	<p>Syntax</p>	<ul style="list-style-type: none"> • druhy viet podľa štruktúry • jednočlenné a dvojčlenné vety • úplné a neúplné vety • jednoduché vety • súvetia • druhy viet podľa obsahu a postoja hovoriaceho • interpunkčné znamienka vo vete
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia určiť hlavné vetné členy v jednoduchej vete. 	<p>Vetné členy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hlavné vetné členy: podmet, prísudok

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none">• vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave,• vedia vytvoriť ucelený text na základe stanoveného slohového útvaru/ žánru, resp. témy,• vedia podľa vopred stanovených kritérií porovnať rozličné jazykové štýly a uviesť ich charakteristické vlastnosti.	<p>Štylistika</p>	<ul style="list-style-type: none">• opis: obrázku, pracovného postupu (v spojení s vyučovacím obsahom odborných predmetov)• osnova• koncept• kľúčové slová• náučný štýl• administratívny štýl• publicistický štýl• umelecký štýl• hovorový štýl
--	--------------------------	---

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none">• vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru a nájsť ich v texte,• poznajú podmienky vzniku moderného umenia na začiatku 20. storočia,• vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry,• vedia po príprave nahlas, plynulo, výrazne prečítať úryvky z preberaných diel,• dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku,• dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku,• vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.	<p>Maďarská literatúra v medzivojnovom období</p>	<ul style="list-style-type: none">• literárna karikatúra (F. Karinthy: Így írtok ti)• Zs. Móricz - výber z jeho diela• A. József - výber z jeho diela• S. Márai - výber z jeho diela
--	--	---

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none">• vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry,• vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.• vedia po príprave nahlas, plynulo a výrazne prečítať úryvky z preberaných diel,• dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku.	<p>Maďarská literatúra v druhej polovici 20. storočia</p>	<ul style="list-style-type: none">• maďarská literatúra po roku 1945• Gy. Illyés: Egy mondat a zsarnokságról• I. Örkény: Egyperces novellák (výber)• I. Kertész: Sorstalanság (úryvky)• výber, ukážky z diel maďarskej literatúry na Slovensku
--	--	--